

Opetusministeriö
PL 29
00023 Valtioneuvosto

copyright@minedu.fi

Lausuntopyyntö 24.8.2009; Dnro 9/040/2009

Luovien sisältöjen luvaton verkkojakelu

Viestinnän Keskusliitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa opetusministeriön työryhmämuistiosta luovien sisältöjen luvattomasta verkkojakelusta. Näkemyksensä liitto esittää seuraavaa:

Pääviestit

1. Viestinnän Keskusliitto kannattaa työryhmän esiin tuomaa ilmoitusmenettelyä oikeudenomistajien lisäkeinona tekijänoikeusloukkausten määrän vähentämiseksi. Tehokkaat suojakeinot ovat välttämättömiä, jotta sisältöalan yritykset voivat harjoittaa kannattavaa liiketoimintaa verkossa ja tarjota työmahdollisuuksia suomalaisille tekijöille.
2. Luvaton vertaisverkkojakelu liittyy tekijänoikeussuojan piirissä olevista erilaisista aineistoista lähinnä musiikkiin, elokuvaan ja peleihin. Kustannettuihin sisältöihin ja -palveluihin perustuvan verkkoliiketoiminnan kannalta vertaisverkkojakelua suuremman ongelman muodostaa sisällön luvaton kaupallinen linkittämien osaksi erilaisia aggregointipalveluja. Viestinnän Keskusliiton mielestä tähän kysymykseen on ensisijaisen tärkeää löytää ratkaisu edistettäessä luovien sisältöjen sähköistä kaupankäyntiä. Esitämme linkitystä koskevien pelisääntöjen selvitystyön pikaista käynnistämistä.

Vaikuttaminen tekijänoikeusloukkauksiin oikeudenhaltijoiden Ilmoituksilla

Työryhmän raportissa tarkastellaan uudenlaista ilmoitusmenettelyä niin sanottuna pehmeänä keinona oikeudenloukkauksiin puuttumisessa. Ideana on oikeudenhaltijan oma aktiivisuus tiedottamisesta siitä, että luvaton jakelu on havaittu ja että muiden oikeussuojakeinojen käyttöä mahdollisesti harkitaan.

Ilmoitusmenettely on ratkaisumallina kannatettava. Se toisi oikeudenomistajalle lisäkeinon vähentää luvattonta jakelua. Koska ilmoitusten vaikutusta luvattoman toiminnan harjoittajien käyttäytymiseen voidaan toistaiseksi vain arvailla, on tärkeää, että ilmoitusmenettelyn käyttö jää oikeudenhaltijan vapaaseen harkintaan eikä sitä aseteta muiden oikeussuojakeinojen käytön edellytykseksi. Tämä tarkoittaa yhtäältä sitä, että arvioidessaan ilmoituksen vaikutukset sen

kustannuksiin nähden liian pieneksi oikeudenhaltija voi käyttää suoraan myös varsinaisia oikeudellisia keinoja.

Luvattoman jakelun tehokas vähentäminen edellyttää puuttumisprosessilta nopeutta. Tuomioistuinmenettelyn osalta kiinnitämme huomiota siihen, että tuomioistuimille on välttämätöntä turvata riittävät resurssit puuttumisprosessien tehokkaaseen ja joutuisaan hoitamiseen.

Tarpeelliset lainsäädäntötoimenpiteet luvattoman verkkojakelun vähentämiseksi

Tekijänoikeuden piirissä olevien sisältöjen ja palvelujen sähköinen kaupankäynti ei ole käynnistynyt toivotulla tavalla. Oikeussuojakeinoilla on keskeinen merkitys sille, miten verkkoliiketoiminnasta voi tulla kannattavaa ja työllistävää.

Työryhmä on tarkastellut ansiokkaasti luovien sisältöjen verkkojakelua syksyllä 2008 käytyjen ns. toimialakeskustelujen pohjalta. Tämä tausta on vienyt huomion lähinnä musiikin, elokuvien ja pelien verkkokäyttöön. Sisältöliiketoiminnasta valtaosan muodostaa kuitenkin kustannustoiminta ja myös sen toimintaedellytysten turvaaminen on laillisten verkkosisältöjen ja -palvelujen edistämisen suhteen välttämätöntä.

Kustannustoiminnan kannalta suuren epävarmuustekijän muodostavat tekijänoikeussuojan toistaiseksi selkiytymättömät rajat suhteessa luvattomasti toimiviin, usein hakukonepohjaisiin verkkosivustoihin. Tällaisten sivustojen sisältö perustuu siihen, että toisten luomia ja kustantamia sisältöjä kopioidaan, yhdistellään ja linkitetään koneellisesti.

Sisältöjen julkaisemiseen verkossa on mahdotonta investoida, jollei voida luottaa tekijänoikeuden taloudellisen suojan toimivan myös verkossa. Luovien sisältöjen laillinen verkkokauppa edellyttää paitsi puuttumista ilmeisen luvattomaan jakeluun, myös tekijänoikeussäännösten ajanmukaistamista. Tästä näkökulmasta työryhmän toteamusta nykyisten oikeussuojakeinojen ajantasaisuudesta ja toimivuudesta (s. 19) on pidettävä jokseenkin harhaanjohtavana.

Yrityksen tuottaman tekijänoikeussuojatun aineiston julkistaminen verkossa ei saa merkitä sitä, että yritys menettäisi kontrollin sisältöön, jonka aikaan saamiseksi, markkinoimiseksi ja jakelemiseksi se on investoinut merkittävästi. Tämä olisi vastoin tekijänoikeuslain säätämisen perustetta, luovan työn ja investointien suoja.

Kaupalliseen linkittämiseen liittyvät kysymykset kaipaavat mielestämme kiireellisesti perusteellista selvittämistä ja lainsäädännöllistä selkeyttämistä, jotta tulevaisuudessakin on mahdollista kustantaa ja tarjota kansalaisille laadukkaita kotimaisia sisältöpalveluja sekä työllistää suomalaisia tekijöitä. Mm. aineiston kaupallinen linkittäminen on katsottava yleisölle välittämiseksi.

Tässä yhteydessä on tekijänoikeuslainsäädännön ohella otettava huomioon myös sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain säännökset julkaistuun sisältöön liittyvästä julkaisijan vastuusta. Tekijänoikeussuojan tulisi tukea muun sisältösääntelyn velvoittaman vastuun kantamista.

Luovien sisältöjen kustantaminen ja verkkojakelu edellyttävät selkeitä pelisääntöjä siitä, mitä eri toimijat saavat verkossa tehdä ja mitä eivät. Erityinen huomio tulee tällöin kiinnittää

kustannettujen sisältöjen ja palvelujen kaupalliseen käyttöön erilaisten aggregointipalvelujen toimesta. Myös tehokkaat oikeussuojakeinot lain suojaamien oikeuksien loukkaamistilanteissa ovat sisältöliiketoiminnan kannalta välttämättömät. Työryhmän alustava ehdotus on tältä osin askel oikeaan suuntaan. Lisätoimet linkityksen pelisääntöjen selkeyttämisen suhteen ovat kuitenkin vielä tarpeen ja esitämme tämän työn pikaista käynnistämistä.

Viestinnän Keskusliitto ry

Håkan Gabrielsson
toimitusjohtaja

Viestinnän Keskusliitto on joukkoviestintäalan ja graafisen teollisuuden kattojärjestö, joka edistää toimialan yleisiä toimintaedellytyksiä tavoitteenaan turvata monipuoliset viestintäpalvelut suomalaisille. Viestinnän Keskusliitto edustaa noin 800 yritystä ja yhteisöä, jotka työllistävät noin 25.000 henkilöä. Edustettujen yritysten osuus joukkoviestintämarkkinoista on noin 80 %. Keskusliiton jäseniä ovat Aikakauslehtien Liitto, Graafinen Teollisuus, Sanoma-lehtien Liitto, Suomen Kustannusyhdistys, Suomen Radioiden Liitto ja Suomen Televisioiden Liitto.

Lisätietoja lausuntoon liittyen antavat tarvittaessa:

Håkan Gabrielsson
toimitusjohtaja
hakan.gabrielsson@vkl.fi
puhelin 09 2287 7304
matkapuhelin 050 558 1048

Mikko Hoikka
lakimies, OTT
mikko.hoikka@vkl.fi
puhelin 09 2287 7229
matkapuhelin 040 186 3503